

Civilutskottets betänkande 2019/20:CU12

Ersättningsrätt och insolvensrätt

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet. Motionsyrkandena handlar bl.a. om ideellt skadestånd, fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, betalningsplanens längd vid skuldsanering, åtgärder mot överskuldsättning och åtgärder mot otillåtna bosättningar. Utskottet hänvisar främst till pågående utredningar och arbeten samt tidigare ställningstaganden.

I betänkandet finns tio reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och två särskilda yttranden (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 70 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Skadestånd till tredje man	7
Det allmännas skadeståndsansvar	8
Ideellt skadestånd	9
Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter	11
Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning	16
Åtgärder mot otillåtna bosättningar	25
Motioner som bereds förenklat	33
Reservationer	34
1. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, punkt 4 (SD)	34
2. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, punkt 4 (KD)	35
3. Betalningsplanens längd vid skuldsanering, punkt 5 (M, C, KD, L)	37
4. Betalningsplanens längd vid skuldsanering, punkt 5 (V)	37
5. Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning i övrigt, punkt 6 (M)	38
6. Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning i övrigt, punkt 6 (SD)	39
7. Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning i övrigt, punkt 6 (V)	40
8. Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning i övrigt, punkt 6 (KD)	42
9. Åtgärder mot otillåtna bosättningar, punkt 7 (SD)	43
10. Åtgärder mot otillåtna bosättningar, punkt 7 (KD)	44
Särskilda yttranden	46
1. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, punkt 4 (L)	46
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 8 (M, SD, C, KD)	46
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	47
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	47

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skadestånd till tredje man

Riksdagen avslår motion
2019/20:2189 av Thomas Morell (SD).

2. Det allmännas skadeståndsansvar

Riksdagen avslår motion
2019/20:2255 av Sten Bergheden (M) yrkande 3.

3. Ideellt skadestånd

Riksdagen avslår motion
2019/20:2835 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1.

4. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter

Riksdagen avslår motionerna
2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1–4,
2019/20:694 av Magnus Jacobsson (KD),
2019/20:1164 av John Weinerhall och Viktor Wärnick (båda M)
yrkandena 1–3,
2019/20:1769 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkande 6,
2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 6–9,
2019/20:2523 av Katarina Brännström (M),
2019/20:2752 av Lina Nordquist (L) yrkandena 1–3,
2019/20:2775 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 41,
2019/20:2794 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 18 och 19,
2019/20:2809 av Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 3 och 4,
2019/20:2866 av Boriana Åberg (M) yrkandena 1–4,
2019/20:3191 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26,
2019/20:3339 av Mikael Strandman (SD) och
2019/20:3347 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 60.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (KD)

5. Betalningsplanens längd vid skuldsanering

Riksdagen avslår motionerna
2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 1,
2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 3 i denna del och
2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 47.

Reservation 3 (M, C, KD, L)

Reservation 4 (V)

6. Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkandena 2–4,
 2019/20:910 av Ola Johansson och Linda Ylivainio (båda C) yrkande 5,
 2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
 2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 1 och 3 i denna del,
 2019/20:3149 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 4 och
 2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (KD)

7. Åtgärder mot otillåtna bosättningar

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 10–15 och
 2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 52–54.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (KD)

8. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:68 av Hampus Hagman (KD),
 2019/20:503 av Jonny Cato (C) yrkandena 1 och 2,
 2019/20:638 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkande 1,
 2019/20:655 av Anders Hansson (M),
 2019/20:1223 av Anders Österberg (S),
 2019/20:1317 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 4,
 2019/20:1399 av Pia Nilsson m.fl. (S),
 2019/20:1476 av Lotta Olsson (M),
 2019/20:1685 av Johnny Skalin (SD),
 2019/20:1686 av Johnny Skalin (SD),
 2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkande 3,
 2019/20:2526 av Maria Malmer Stenergard och Jessika Roswall (båda M),
 2019/20:2832 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21,
 2019/20:3063 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 18,
 2019/20:3080 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 2 och
 2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 48.

Stockholm den 16 april 2020

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Leif Nysmed (S), Martina Johansson (C), Jon Thorbjörnson (V), Mikael Damsgaard (M), Juno Blom (L), Karin Enström (M), John Weinerhall (M), Anna Vikström (S), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Serkan Köse (S), Teres Lindberg (S), Mikael Oscarsson (KD), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 70 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20 i olika ersättnings-, insolvens- och utsökningsrättsliga frågor. Motionsyrkandena handlar bl.a. om skadestånd till tredje man, det allmännas skadeståndsansvar, ideellt skadestånd, fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, betalningsplanens längd vid skuldsanering, åtgärder mot överskuldsättning och åtgärder mot otillåtna bosättningar. Av dessa behandlas 17 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Skadestånd till tredje man

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skadestånd till tredje man. Utskottet anser inte att det finns skäl att vidta några åtgärder med anledning av motionsyrkandet.

Motionen

I motion 2019/20:2189 av Thomas Morell (SD) begärs ett tillkännagivande om att tredje part som drabbas av en skada ska ha rätt till ersättning när det gäller kunskapskrävande verksamheter. Enligt motionären bör exempelvis arbetsgivaren till någon som lidit personskada, och indirekt orsakas skada till följd av detta, få rätt till ersättning för exempelvis stillestånd och ekonomiskt bortfall.

Bakgrund

Skadeståndslagen (1972:207) är den grundläggande lagstiftningen på skadeståndsrättens område och den gäller om inte annat är särskilt föreskrivet eller föranleds av avtal eller i övrigt följer av regler om skadestånd i avtalsförhållanden. I praktiken kompletteras skadeståndslagen i stor utsträckning av principer och regler som har utvecklats genom domstolspraxis.

Person- och sakskada kan medföra förluster för andra än den som direkt drabbas av skadan. Huvudregeln enligt svensk rätt är att endast den som lidit person- eller sakskada är berättigad till skadestånd, dvs. tredje man som indirekt lider förlust till följd av skadan har inte rätt till skadestånd. Det finns vissa lagstadgade undantag från principen om att tredjemansskador inte ersätts, exempelvis har särskilt närstående till den som drabbats av personskada enligt 5 kap. 1 § skadeståndslagen rätt till ersättning för vissa kostnader och inkomstförluster som uppkommit med anledning av skadan.

Utskottets ställningstagande

En grundsats inom svensk skadeståndsrätt är att s.k. tredjemansskador som utgångspunkt inte är ersättningsgilla. Som motionären anför kan detta få kännbara konsekvenser för exempelvis arbetsgivaren till en person som lider skada och som besitter särskild kompetens inom sitt yrke. Mot detta måste dock ställas att tredjemansskador normalt inte är typiska och beräknliga följderna av den skadegörande handlingen och att skadevällaren måste ha en rimlig möjlighet att kunna förutse och överblicka följderna av sitt handlande.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl att vidta någon åtgärd med anledning av det förslag som lämnas i motionen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Det allmännas skadeståndsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om det allmännas skadeståndsansvar. Utskottet hänvisar till befintlig reglering på området.

Motionen

I motion 2019/20:2255 av Sten Bergheden (M) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att en myndighet som på grund av försumlighet bryter mot gällande tids- och handläggningsbestämmelser och orsakar att ett företag förlorar pengar eller drabbas av annan skada ska vara skyldig att ersätta företaget.

Bakgrund

Enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen gäller bl.a. att staten eller en kommun ska ersätta skada som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. De skadetyper som ersätts i fall av fel och försummelse vid myndighetsutövning är först och främst personskada, sakskada och ren förmögenhetsskada. Därutöver ersätts skada på grund av att någon i ett sådant sammanhang kränks genom vissa brottsliga handlingar. En sådan ersättning för kränkning avser en ideell skada.

Myndighetsutövning i skadeståndslagens mening kan beskrivas som beslut eller åtgärder av det allmänna som har rättsverkningar för enskilda och som är ett uttryck för samhällets rätt att utöva makt över medborgarna.

Staten eller kommunen ansvarar inte bara när ett fel eller en försummelse har begåtts av en eller flera befattningshavare utan även när flera befattningshavare var för sig har begått mindre förbiseenden som tillsammans medför att fel eller försummelse föreligger (kumulerade fel). Skadeståndsansvar kan även föreligga när det inte är möjligt att peka ut vem som varit oaktsam inom en myndighet (anonyma fel). Ibland har myndighetsutövningen anförtrotts åt något fristående organ, som t.ex. får fatta beslut i vissa ärenden eller vidta utredningsåtgärder. Detta hindrar inte att staten kan bli ansvarig för skador som uppkommer genom fel och försummelse vid sådan delegerad myndighetsutövning.

Staten eller en kommun ska vidare enligt 3 kap. 3 § skadeståndslagen i viss utsträckning ersätta ren förmögenhetsskada vid felaktiga upplysningar eller råd. I 3 kap. 4 § finns även en bestämmelse om det allmännas skadeståndsansvar vid överträdelse av Europakonventionens rättigheter.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet redogjort för är det allmänna skyldigt att ersätta skada som vållas genom bl.a. fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Utskottet anser inte att det framkommit några brister i den befintliga regleringen som gör att det finns skäl för utskottet att föreslå något initiativ från riksdagen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Ideellt skadestånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ideellt skadestånd. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionen

Fredrik Schulte (M) begär i motion 2019/20:2835 yrkande 1 ett tillkännagivande om att skadeståndsbeloppen för ideella skador bör ses över. Enligt motionären är dagens skadeståndsnivåer för låga.

Bakgrund

Med ideella skador avses skador som inte är av ekonomisk natur, främst fysiskt och psykiskt lidande vid personskador samt kränkning av den personliga integriteten genom brott. Utmärkande för en ideell skada är att den inte låter sig mätas i pengar på samma sätt som en ekonomisk skada.

Den som har tillfogats personskada kan enligt 5 kap. 1 § skadeståndslagen få ersättning både för ekonomisk och för ideell skada. Ersättning för kränkning är en särskild form av ideellt skadestånd som inte förutsätter att någon fysisk skada har uppkommit. Enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen ska den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot hans eller hennes person, frihet, frid eller ära ersätta den skada som kränkningen innebär.

Skadeståndslagen anger inte med vilka belopp kränkingsersättning ska betalas, men den innehåller vissa riktlinjer för hur ersättningen ska fastställas. Enligt 5 kap. 6 § skadeståndslagen bestäms kränkingsersättning efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens art och varaktighet, varvid vissa omständigheter särskilt ska beaktas. Sådana omständigheter är om handlingen haft förnedrande eller skändliga inslag eller om den varit ägnad att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa. Andra sådana omständigheter är om handlingen riktat sig mot någon med särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet eller om den inneburit missbruk av ett beroende- eller förtroendeförhållande. Även det fallet att handlingen varit ägnad att väcka allmän uppmärksamhet räknas upp. De omständigheter som räknas upp i paragrafen har typiskt sett ansetts vara de viktigaste, men även andra

omständigheter kan vara relevanta. Det ankommer på rättstillämpningen att utifrån förhärskande etiska och sociala värderingar närmare precisera vilka hänsyn som ska tas vid skadeståndets bestämmande (se prop. 2000/01:68 s. 52 f. och 74 f.).

Tidigare behandling och riksdagens tillkännagivande

Riksdagen uppmanade hösten 2018, på förslag från justitieutskottet, i ett tillkännagivande regeringen att återkomma med ett lagförslag om fördubblad kränkningsersättning till brottsoffer. Enligt riksdagen behöver brottsofferperspektivet stärkas, och den kränkning som brottsoffret lidit efter att ha utsatts för brott bör värderas högre i skadeståndshänseende för att stå i bättre överensstämmelse med de etiska och sociala värderingar som är rådande i dag (bet. 2018/19:JuU1, rskr. 2018/19:73).

Pågående arbete

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över vissa regler som gäller brottsoffers rätt till skadestånd och möjlighet att få ut sådan ersättning. Syftet är att stärka brottsoffers ställning och minska skadeverkningarna av brott. Utredaren ska bl.a. ta ställning till i vilken utsträckning nivåerna på kränkningsersättning bör höjas och hur efterlevande anhörigas rätt till ideellt skadestånd kan stärkas. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2021 (dir. 2019:104).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet konstaterat har en särskild utredare fått i uppdrag att se över vissa regler som gäller brottsoffers rätt till skadestånd och möjlighet att få ut sådan ersättning. I uppdraget ingår bl.a. att ta ställning till i vilken utsträckning nivåerna på kränkningsersättning bör höjas. Uppdraget är i linje med önskemålen i motionen och det finns därför inte behov av någon åtgärd med anledning av motionen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ytterligare åtgärder mot fordonsmålvakter. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder och pågående arbete.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (KD) samt särskilt yttrande 1 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder som förhindrar att en person som har statliga fordonsrelaterade skulder kan registrera sig som ägare till ytterligare fordon. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att Kronofogdemyndigheten bör få en möjlighet att ta över ägandeskapet i de fall en person som inte får äga ytterligare fordon försöker registrera sig som ägare till nya fordon. I yrkande 8 föreslår motionärerna att polisen bör ges utökade befogenheter att omhänderta skuldtyngda fordon. Slutligen föreslås i yrkande 9 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur man bättre kan arbeta förebyggande när det gäller bilägarskap.

I kommittémotion 2019/20:2775 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 41 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör införa en reglering som innebär att en person med samordningsnummer kan äga högst en bil i Sverige.

I kommittémotion 2019/20:2794 av Johan Pehrson m.fl. (L) begärs tillkännagivanden om skärpt lagstiftning om fordonsmålvakter (yrkande 18) och en fullständig översyn av lagen respektive förordningen om flyttning av fordon i vissa fall (yrkande 19). Enligt motionärerna har de lagändringar som infördes 2014 haft begränsad effekt och lagstiftningen bör skärpas inom de ramar som uppställs av egendomsskyddet i Europakonventionen och regeringsformen. Flera olika möjligheter bör övervägas, bl.a. ökade möjligheter för kommuner att flytta fordon med fordonsrelaterade skulder även om de är korrekt parkerade och ett ökat samarbete mellan kommuner och Kronofogdemyndigheten.

I kommittémotion 2019/20:3191 av Andreas Carlson m.fl. (KD) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör införa en maxgräns för det antal fordon en person kan äga (yrkande 26).

I kommittémotion 2019/20:3347 av Thomas Morell m.fl. (SD) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör utreda hur problemen med bilmålvakter kan lösas (yrkande 60).

I motion 2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C) begärs ett tillkännagivande om att det bör bli möjligt att stoppa bilmålvaktsbilar under färd och inte enbart när de är parkerade (yrkande 1). Motionären föreslår

vidare att regeringen utreder möjligheten att tvångsskriva ägarskap på brukare av bilar (yrkande 3).

Förslag om tillkännagivanden som innebär en begränsning av möjligheten för personer med fordonsrelaterade skulder att registrera ytterligare fordon läggs även fram i motionerna 2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 2, 2019/20:2523 av Katarina Brännström (M), 2019/20:2752 av Lina Nordquist (L) yrkande 3, 2019/20:2809 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 4 och 2019/20:3339 av Mikael Strandman (SD).

Olika förslag på tillkännagivanden om att stärka kontrollen vid registrering av ägarbyten, förhindra handel och användande av fordon med fordonsrelaterade skulder läggs fram i motionerna 2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 4, 2019/20:1164 av John Weinerhall och Viktor Wårnick (båda M) yrkandena 1–3, 2019/20:2809 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 3 och 2019/20:2866 av Borian Åberg (M) yrkandena 1–4.

I motion 2019/20:694 av Magnus Jacobsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en reglering som innebär att fordon med parkeringsskulder hos Kronofogdemyndigheten inte kan genomgå en besiktning.

I motion 2019/20:1769 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur användandet av fordonsmålvakter kan kriminaliseras (yrkande 6).

I motion 2019/20:2752 av Lina Nordquist (L) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur myndigheter kan få bättre förutsättningar att forsla bort övergivna bilar (yrkande 1). Vidare föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om ett fordon som framförs falskskyttat eller med körförbud bör kunna beslagtogs eller förverkas (yrkande 2).

Gällande rätt

Sedan den 1 juli 2014 gäller lagen (2014:447) om rätt att ta fordon i anspråk för fordringar på vissa skatter och avgifter (prop. 2013/14:176, bet. 2013/14:CU36, rskr. 2013/14:239).

Lagen gäller enligt 1 § rätt att ta fordon i anspråk för betalning av vissa fordringar på fordonsrelaterade avgifter och skatter.

Vid indrivning av sådana fordringar som anges i 1 § får Kronofogdemyndigheten enligt 2 § besluta att ta i anspråk det fordon som skatten eller avgiften avser för betalning av gäldenärens skuld. Detta gäller under förutsättning att gäldenären saknar utmätningsbara tillgångar som räcker till betalning av skulden och att fordonet inte tillhör eller kan anses tillhöra gäldenären enligt bestämmelserna i utsökningsbalken.

I fråga om ianspråktagande tillämpas i övrigt bestämmelserna om utmätning i utsökningsbalken. Detta innebär att Kronofogdemyndigheten, på motsvarande sätt som vid utmätning, har möjlighet att bedöma om det är försvarligt att ta fordonet i anspråk eller inte.

Syftet med lagen är att dels minska de restförda fordonsrelaterade skulderna till det allmänna, dels minska incitamentet att använda s.k. fordonsmålvakter. Genom att låta en fordonsmålvakt, normalt en person utan utmättningsbara tillgångar, stå som registrerad ägare till ett fordon kan den civilrättsliga ägaren och brukaren undandra sig det betalningsansvar som följer av ett fordonsinnehav.

I samband med den nya lagen gjordes även ändringar i lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall. Regeringen bemyndigades att utfärda föreskrifter om rätt för staten eller för en kommun att flytta felparkerade fordon vilkas registrerade ägare har obetalda och förfallna skulder i form av felparkeringsavgifter (2 a §). Föreskrifter om sådan rätt finns i förordningen (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall. Enligt 8 § lagen om flyttning av fordon i vissa fall behöver ett fordon inte återlämnas till ägaren förrän han eller hon har ersatt kostnaden för flyttningen och de övriga åtgärder som har vidtagits med stöd av lagen. Det framgår vidare av samma lag att ett fordon som förvaras på en särskild uppställningsplats tillfaller kommunen om ägaren inte har hämtat fordonet inom en månad från det att han eller hon underrättats om att fordonet flyttats eller, om ägaren inte kunnat anträffas, inom tre månader efter det att kungörelse om flytten skett (6 § första stycket).

Riksdagens tillkännagivande

Utskottet behandlade motionsyrkanden om fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter våren 2017 i betänkande 2016/17:CU8. Utskottet föreslog ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att skärpa lagstiftningen mot fordonsmålvakter. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:166 och 167).

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 22) uttalade regeringen att det finns ett behov av att vidta olika åtgärder för att minska förekomsten av fordonsmålvakter. Regeringen aviserade en översyn av lagstiftningen och föreslog även att 25 miljoner kronor per år skulle anvisas under perioden 2018–2020 som ett riktat statsbidrag till kommunerna. Statsbidraget skulle användas för att öka kommunernas möjligheter till bortforsling, uppställning och skrotning av målvaktsfordon. Denna satsning med riktade statsbidrag återfanns i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 22) och för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 22). Riksdagen har beslutat i enlighet med budgetpropositionerna i denna del. Ansökan om stöd görs enligt förordningen (2018:1594) om bidrag till kommuner för kostnader för flyttning, uppställning och skrotning av vissa fordon.

Näringsdepartementet gav i januari 2018 en utredare i uppdrag att utreda hur en skärpt lagstiftning mot fordonsmålvakter bör utformas. Uppdraget redovisades i promemorian Översyn av lagstiftningen mot s.k.

fordonsmålvakter (Ds 2018:33). Utredaren lämnade lagförslag om avskyltning och användningsförbud för fordon med obetalda felparkeringsavgifter men pekade också på en rad andra områden som regeringen bör se över, bl.a. en översyn av lagen och förordningen om flyttning av fordon i vissa fall.

I regeringens proposition 2019/20:67 Användningsförbud och avskyltning av fordon med obetalda felparkeringsavgifter föreslås, i enlighet med promemorians förslag, att det ska bli förbjudet att använda ett fordon med obetalda felparkeringsavgifter som uppgår till mer än 5 000 kronor, om det har gått minst sex månader sedan beloppet senast skulle ha betalats. Användningsförbudet ska gälla till dess att den skuld som lett till förbudet har betalats. Det föreslås också att en polisman eller en bilinspektör ska ta hand om fordonets registrerings skyltar om användningsförbudet överträds. I propositionen anför regeringen att den anser att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat genom de förslag som läggs fram i propositionen. Regeringen uppger vidare att arbetet med att se över om ytterligare åtgärder behöver vidtas i arbetet mot fordonsmålvakter kommer att vara fortsatt angeläget för regeringen (prop. 2019/20:67 s. 9 och 11). Propositionen kommer att behandlas av trafikutskottet under våren 2020 och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Regeringen beslutade vidare i september 2019 att ge en utredare i uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen om flyttning av fordon (I2019/024337/SVS). I uppdraget ingår att göra en fullständig översyn av lagen och förordningen om flyttning av fordon i vissa fall för att minska fordonsrelaterade skulder samt förekomsten av fordonsmålvakter och målvaktsfordon. Utredaren ska särskilt utreda om lagstiftningen även bör gälla annan mark än gatumark och omfatta fordon som inte är felparkerade samt om andra skulder än felparkeringsavgifter ska kunna ligga till grund för ett beslut om flyttning. Utredaren ska även utreda om uppställningstiden på tre månader enligt 6 § första stycket lagen om flyttning av fordon i vissa fall bör förkortas och om begreppet "fordonets ägare" bör förtydligas. Därutöver ingår bl.a. följande i utredarens uppdrag:

- Utreda om, och i sådana fall på vilket sätt, polisen bör ges utökade möjligheter att ingripa mot fordon med fordonsrelaterade skulder.
- Utreda om det bör införas en möjlighet att kunna begränsa antalet fordon en person kan äga om han eller hon har omfattande fordonsrelaterade skulder eller har en stor mängd fordon registrerade på sig.
- Analysera om det är lämpligt att en person kan vara registrerad som fordonsägare i Sverige utan att ha rätt att vistas i riket.
- Utreda hur myndigheterna ska hantera ett fordon som saknar ägare till följd av att en person angivit en falsk identitet vid fordonsregistreringen.
- Lämna förslag till ett lämpligt system för hur kostnader i samband med flytt och förvaring av fordon ska hanteras.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Transportstyrelsen, Polismyndigheten, Kronofogdemyndigheten, företrädare för kommunsektorn och

andra relevanta aktörer och redovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 1 september 2020.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2018 och våren 2019 ett antal motionsyrkanden om ytterligare åtgärder mot fordonsmålvakter (bet. 2017/18:CU17 och bet. 2018/19:CU6). Utskottet hänvisade i båda betänkandena till sitt tidigare tillkännagivande och pågående arbete inom Regeringskansliet samt avstyrkte samtliga motionsyrkanden. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att sedan riksdagen våren 2017 på utskottets förslag beslutade om ett tillkännagivande till regeringen om att se över möjligheten att skärpa lagstiftningen mot fordonsmålvakter har regeringen vidtagit en rad olika åtgärder. Som redovisats ovan har det införts ett riktat statsbidrag för perioden 2018–2020 till kommunerna för kostnader för flyttning, uppställning och skrotning av vissa fordon. I proposition 2019/20:67 föreslår regeringen ett användningsförbud och avskyltning av fordon med obetalda felparkeringsavgifter. Vidare har en utredare fått i uppdrag att göra en fullständig översyn av lagstiftningen om flyttning av fordon i vissa fall. Utredaren ska särskilt överväga om lagstiftningen även bör gälla annan mark än gatumark och omfatta fordon som inte är felparkerade samt om andra skulder än felparkeringsavgifter ska kunna ligga till grund för ett beslut om flyttning. Utredaren ska även bl.a. utreda om polisen bör ges utökade befogenheter att ingripa mot fordon med fordonsrelaterade skulder och om det är möjligt att begränsa antalet fordon en person kan äga om han eller hon har omfattande fordonsrelaterade skulder samt analysera frågan om det är lämpligt att en person kan vara registrerad som fordonsägare i Sverige utan att ha rätt att vistas i riket. Utskottet noterar också att regeringen har uttalat att arbetet med att se över om ytterligare åtgärder behöver vidtas är en fortsatt angelägen fråga för regeringen.

Utskottet kan sammanfattningsvis konstatera att regeringen fortsätter att vara aktiv i arbetet med att bl.a. skärpa lagstiftningen mot fordonsmålvakter och att de förslag som läggs fram i de nu aktuella motionerna i allt väsentligt tas om hand inom ramen för regeringens pågående arbete mot fordonsmålvakter. Det finns därför inte skäl för något nytt tillkännagivande till regeringen. Samtliga motionsyrkanden bör följaktligen avslås.

Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om betalningsplanens längd vid skuldsanering samt skuldsanering och åtgärder mot överskuld-sättning i övrigt. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden och pågående arbete.

Jämför reservation 3 (M, C, KD, L), 4 (V), 5 (M), 6 (SD), 7 (V) och 8 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att huvudregeln för betalningsplanens längd vid skuldsanering för privatpersoner minskas från fem till tre år med två betalningsfria månader. I yrkande 2 föreslås att regeringen snarast bör återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuld-sättning. I yrkande 3 framförs att regeringen bör ta initiativ till att det görs en barnkonsekvensanalys och till ytterligare förslag som förbättrar situationen för alla de barn och unga som lever i familjer med överskuld-sättning. Slutligen föreslås i yrkande 4 att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder.

I kommittémotion 2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) föreslås ett tillkännagivande om att det bör införas ett ömsesidigt erkännande av beslut om skuldsanering i Norden (yrkande 1) och att regeringen bör ta initiativ till en process för att uppmuntra våra grannländer att fatta beslut om ömsesidigt erkännande vid skuldsanering (yrkande 2). Motionärerna hänvisar till en rapport från Nordiska ministerrådet som innehåller ett förslag på en nordisk reglering (Nordisk gäldssanering, Temanord 2010:598).

I kommittémotion 2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till olika åtgärder för att stärka stödet från det offentliga i syfte att förbättra skuldsaneringsinstitutet (yrkande 3). Motionärerna föreslår bl.a. att en treårig betalningsplan införs, att den kommunala budget- och skuldrådgivningen får ett tydligare uppdrag att hjälpa enskilda i ett tidigt skede av överskuld-sättning och att det införs en maximal kötid för att få hjälp av den kommunala budget- och skuldrådgivningen. Vidare föreslås ett tillkännagivande om att förbättra budget- och skuldrådgivningen (yrkande 1) genom att regleringen flyttas från socialtjänstlagen till skuldsaneringslagen varigenom tillsynsansvaret läggs på Konsumentverket i stället för på Inspektionen för vård och omsorg. Motionärerna anför att kunskapen och erfarenheten finns hos Konsument-verket som i dag har i uppgift att stödja budget- och skuldrådgivningen.

I kommittémotion 2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör införa en slutlig preskriptionstid för skulder. I yrkande 47 föreslås att evighetsgäldenärers skuldsanering (betalningsplan) bör kortas till tre år.

I motion 2019/20:910 av Ola Johansson och Linda Ylivainio (båda C) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att påbörja en skuldsanering av spelrelaterade skulder i ett tidigt skede.

I motion 2019/20:3149 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur ytterligare konsumentvägledning kan ges för att stötta grupper som tenderar att hamna i skuldfällor.

Bakgrund

Regeringens strategi för att motverka överskuldsättning

I budgetpropositionen för 2016 presenterade regeringen en strategi för att motverka överskuldsättning (prop. 2015/16:1 utg.omr. 18). Strategin omfattade en rad åtgärder av såväl förbyggande som stödjande karaktär. Bland annat har förbättrade möjligheter till skuldsanering för de svårast skuldsatta införts genom en ny skuldsaneringslag. Nya regler om högkostnadskrediter och räntetak samt en ny lagstiftning om spel om pengar har trätt i kraft. Regeringen har även gett Konsumentverket i uppdrag att stärka den kommunala budget- och skuldrådgivningen genom att ta fram rekommendationer. Konsumentverket har också haft i uppdrag att verka för en fördjupad samverkan mot överskuldsättning.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 18 s. 59) anför regeringen att den avser att följa och analysera vilket genomslag de åtgärder som vidtagits för att motverka överskuldsättning har fått, inte minst de moderniserade reglerna om skuldsanering och de relativt nya konsumentskyddande bestämmelserna om högkostnadskrediter.

Den 20 februari 2020 höll utskottet en offentlig utfrågning för att få ytterligare information om dagens situation när det gäller arbetet mot överskuldsättning och vidtagna åtgärders effekter både när det gäller lagstiftning och olika insatser. Inbjudna till utfrågningen var berörda myndigheter och organisationer. Konsumentverket, Finansinspektionen och Kronofogdemyndigheten deltog. Därutöver var Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst (BUS), Sveriges Kommuner och Regioner, Finansbolagens förening och Bankföreningen inbjudna att hålla muntliga anföranden. Civilminister Lena Micko redogjorde för regeringens syn på det fortsatta arbetet med överskuldsättning och redogjorde för ett nytt uppdrag till Konsumentverket (se nedan). Utfrågningen kommer att redovisas i en rapport från riksdagen (RFR) som publiceras senare i vår.

Nedan redogörs mer i detalj för de insatser som vidtagits de senaste åren för att motverka överskuldsättning när det gäller skuldsaneringsinstitutet och den kommunala budget- och skuldrådgivningen.

Ny skuldsaneringslag m.m.

Den 1 november 2016 trädde en ny skuldsaneringslag (2016:675) i kraft, som ersatte den tidigare skuldsaneringslagen från 2006 (prop. 2015/16:125, bet. 2015/16:CU19, rskr. 2015/16:235). Den nya lagen har som övergripande syfte att fler evighetsgäldenärer ska få möjlighet att ansöka om och genomgå skuldsanering. Den nya skuldsaneringslagen innebär bl.a. följande ändringar i förhållande till 2006 års lag.

Kronofogdemyndigheten ska lämna upplysningar om skuldsanering till svårt skuldsatta fysiska personer som är eller har varit föremål för verkställighet enligt utsökningsbalken (2 §). Avsikten är att myndigheten ska använda sig av den kunskap som finns om skuldsatta i de egna databaserna (utsöknings- och indrivningsdatabasen, betalningsföreläggande- och handräckningsdatabasen samt konkurstillsynsdatabasen) för att nå ut till presumtiva skuldsaneringsgäldenärer och göra dem medvetna om skuldsaneringsinstitutet. Genom upplysningarna ska gäldenären få information om att skuldsanering finns och vad en sådan innebär. Dessutom kan gäldenären få information om att han eller hon kan vända sig till kommunens budget- och skuldrådgivare för att få hjälp. Upplysningarna kan lämnas i skriftlig eller muntlig form, t.ex. genom informationsblad eller vid ett personligt möte (prop. 2015/16:125 s. 202 f.).

Kravet på s.k. kvalificerad insolvens förtydligades och nyanserades i den nya lagen. Med kvalificerad insolvens avses enligt definitionen i 7 § att gäldenären inte rätteligen kan betala sina skulder och att denna oförmåga med hänsyn till samtliga omständigheter kan antas bestå under överskådlig tid.

Betalningsplanens längd är som huvudregel fem år. Det är möjligt att avvika från huvudregeln om det finns beaktansvärda skäl att bestämma en kortare tid (34 §). Tidigare gällde ett krav på särskilda skäl. Genom ändringen till beaktansvärda skäl är avsikten att fler omständigheter ska kunna beaktas vid bestämmandet av betalningsplanens längd och att fler betalningsplaner kan bli kortare än fem år. Regeringen bedömde att det finns fördelar med en betalningsplan som kan anpassas efter förhållandena i det enskilda fallet jämfört med en generell förkortning av betalningsplanen. Som skäl anfördes bl.a. att det finns risker med att generellt förkorta betalningsplanen, t.ex. att fler gäldenärer skulle få avslag på sina ansökningar eftersom en skuldsanering skulle framstå som oskälig och att kreditvillkoren för konsumenter skulle försämrats. En generell förkortning skulle också, anförde regeringen, riskera att påverka betalningsmoralen och i grunden förtroendet för skuldsaneringsinstitutet, om inte förkortningen balanseras av inskränkande villkor som minskar gäldenärens möjlighet att beviljas skuldsanering (s. 89 f. och 222 f.).

Gäldenären har två betalningsfria månader varje år. Dessa månader är juni och december (38 § första stycket). Regeringen anförde att det ur ett barnperspektiv bör vara välkommet med två betalningsfria månader. För en gäldenär med barn bedömdes en sådan lösning vara värdefull och ge honom eller henne förbättrade möjligheter att klara av vissa särskilt utgiftstyngda

månader. Det kan t.ex. handla om att ha råd att umgås och göra någonting särskilt med sina barn under sommaresemestern (s. 87).

Vid sidan av skuldsaneringsinstitutet finns det i preskriptionslagen (1981:130) bestämmelser om preskription. Att en fordran preskriberas innebär att borgenären förlorar sin rätt att kräva ut fordran. I allmänhet gäller att fordringar preskriberas tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Preskriptionstiden är dock tre år för en fordran mot en konsument (2 §). Preskription avbryts t.ex. genom att gäldenären får ett skriftligt krav eller en skriftlig påminnelse om fordringen från borgenären (5 §).

Budget- och skuldrådgivning

I samband med tillkomsten av den nya skuldsaneringslagen gjordes förtydliganden när det gäller dels kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer, dels Inspektionen för vård och omsorgs tillsynsansvar över kommunernas budget- och skuldrådgivning. I socialtjänstlagen (2001:453) föreskrivs att kommunen ska lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer och att den skyldigheten gäller även under ett skuldsaneringsförfarande och tills en beviljad skuldsanering är helt avslutad. Det anges vidare att Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för (5 kap. 12 §). Som skäl för lagändringen anförde regeringen bl.a. att det enligt uppgift till utredningen fanns brister i tillsynen över kommunernas budget- och skuldrådgivning. Det konstaterades att Inspektionen för vård och omsorg, som relativt nyligen fått uppgiften som tillsynsmyndighet, hade efterfrågat ett tydligare utpekad tillsynsansvar och att myndigheten bl.a. ansåg att kommunernas ansvar för att lämna budget- och skuldrådgivning borde förtydligas och placeras i socialtjänstlagen. Det fanns enligt regeringen skäl att tydliggöra att budget- och skuldrådgivning utgör socialtjänst, oavsett i vilken del av den kommunala verksamheten tjänsten erbjuds, och att ansvaret för att hjälpa skuldsatta inte är direkt kopplat till skuldsaneringsystemet utan att ansvaret är bredare än så (prop. 2015/16:125 s. 101 f.).

Rekommendationer för den kommunala budget- och skuldrådgivningen

För att budget- och skuldrådgivningen ska vara likvärdig och hålla en god kvalitet i alla landets kommuner fick Konsumentverket inom ramen för regeringens strategi för att motverka överskuldsättning i uppdrag att ta fram och tillhandahålla rekommendationer för den kommunala budget- och skuldrådgivningen. De rekommendationer som tagits fram tar sikte på sex delområden under följande rubriker:

- Verksamhetens innehåll
- Utbildning och kompetens
- Likvärdigt arbetssätt och säkerställa kompetens

- Kapacitet och uppföljning
- Tillgänglighet
- Stöd utan oskäligt dröjsmål

Konsumentverket har även på uppdrag av regeringen gjort en uppföljning av hur rekommendationerna har använts i kommunerna, och resultatet publicerades i juni 2018 (rapport 2018:11). Av rapporten framgår sammanfattningsvis följande. Konsumentverket har fått positiva reaktioner på rekommendationerna. De har tydliggjort budget- och skuldrådgivarnas roll och vad verksamheten ska erbjuda för stöd. Uppföljningen visar också att kommuner som har mindre verksamhet för budget- och skuldrådgivning än 16 timmar per vecka i mindre utsträckning anser att de klarar att uppfylla rekommendationerna. Kommuner med få invånare eller som köper verksamhet från andra kommuner har också svårare att klara av att följa rekommendationerna. Det är få kommuner som arbetar aktivt för att öka kännedomen om sin verksamhet eller genomför annat förebyggande arbete. Det är även få kommuner som stöttar de rådsökande under hela skuld-saneringsperioden eller lägger tid på samverkan. Kommunerna anger i ganska hög grad att de uppfyller rekommendationerna.

Konsumentverket anser sammantaget att rekommendationerna bidragit till att kvaliteten överlag blivit bättre i landet men att den ännu inte är likvärdig. Skillnaderna mellan kommunerna är fortfarande stora. Utöver ett fortsatt arbete med att genomföra rekommendationerna föreslog Konsumentverket även följande åtgärder:

- införa ett riktat stöd till små kommuner
- prioritera utbildning
- inrätta en nationell upplysningstjänst
- underlätta betalningsplaner
- underlätta informationsutbyte mellan myndigheter
- bättre tillsyn av verksamheten.

Fördjupad samverkan och samverkansråd

Konsumentverket fick även i uppdrag att i samarbete med Kronofogdemyndigheten och Finansinspektionen verka för en fördjupad samverkan med samhällsaktörer som utifrån sina verksamhetsområden bedöms kunna bidra till att personer som har eller riskerar att få problem med skulder kan få hjälp med att få ordning på sin ekonomiska situation. Konsumentverket har därutöver haft i uppdrag att inrätta ett samverkansråd med Kronofogdemyndigheten, Finansinspektionen, Kriminalvården och Försäkringskassan. Uppdragen, som var treåriga, slutredovisades i juni 2019 i rapporten *Fördjupad samverkan mot överskuldssättning* (rapport 2019:06). Konsumentverket föreslog även i denna rapport att det bör inrättas en nationell vägledningstjänst för budget- och skuldfrågor samt att det behövs en fortsatt samverkan i budget- och skuldfrågor, både nationellt och lokalt.

Skuldsanering i siffror

I Kronofogdemyndighetens årsredovisning för 2019 anges att antalet nya ansökningar om skuldsanering fortsätter att öka. Under 2019 var ökningen 18 procent jämfört med föregående år. Det är den största årliga ökningen sedan den nya lagstiftningen infördes. Vid utgången av 2019 hade ca 44 200 personer en pågående skuldsanering. Det är ca 5 800 personer fler än 2018. Under 2019 beviljades 12 250 personer skuldsanering, vilket är en ökning jämfört med 2018 då 10 752 personer beviljades skuldsanering. Vid den offentliga utfrågningen uppgav Kronofogdemyndigheten att knappt 400 000 personer i dag har skulder hos kronofogden och att det är den lägsta nivån på nästan 30 år. En av de viktigaste orsakerna till minskningen av antalet skuldsatta är enligt Kronofogdemyndigheten att många människor har beviljats skuldsanering.

Pågående arbete

Den 20 februari 2020 beslutade regeringen att ge Konsumentverket i uppdrag att göra en analys av situationen på marknaden för konsumentkrediter och risker för överskuldssättning (Fi2020/00664/KO). Myndigheten ska redovisa förekomsten av områden där verket bedömer att det finns utrymme för förbättringar av konsumentskyddet. I uppdraget ingår inte att lämna författningsförslag. Konsumentverket ska vid genomförandet av uppdraget ta till vara kunskaper och erfarenheter samt inhämta synpunkter från Finansinspektionen och Kronofogdemyndigheten. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2021.

Nordisk reglering om skuldsanering

På uppdrag av Nordiska ministerrådet presenterades 2010 rapporten Nordisk gældssanering (Temanord 2010:598). I rapporten föreslås en nordisk modellag för att underlätta gränsöverskridande skuldsaneringsförfaranden och möjliggöra att de nordiska länderna erkänner varandras beslut om skuldsanering. I rapporten anförs att en gemensam lagstiftning skulle göra det lättare för skuldsatta att flytta eller söka arbete i ett annat nordiskt land. I rapporten dras vidare slutsatsen att förslaget får relativt liten samhällsekonomisk betydelse för länderna, men kan få en stor betydelse för den enskilda individen.

Rapportens förslag behandlas inom ramen för en utredning som tillsattes för att genomföra Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 om insolvensförfaranden. I detta uppdrag ingick att – utan att lämna författningsförslag – överväga behovet av gemensamma nordiska internationellt privaträttsliga regler om skuldsanering, med utgångspunkt i den nordiska rapporten. Utredningen uttalade i betänkandet EU:s reviderade insolvensförordning m.m. (SOU 2016:17, s. 237–239) att det finns ett behov av gemensamma nordiska regler om ömsesidigt erkännande av skuldsanering, men konstaterade vidare att detta förutsätter gemensamt arbete inom Norden

och att hänsyn även måste tas till EU-kompetensen på området. Regeringen uttalade därefter i propositionen *Insolvensregister enligt 2015 års insolvensförordning* (prop. 2018/19:48) att betänkandet inte föranleder någon vidare åtgärd i denna del men att regeringen fortsätter att följa frågan. Regeringen uppgav att frågan bl.a. har tagits upp inom ramen för Nordiska ämbetsmannakommittén för lagstiftningsfrågor (prop. 2018/19:48 s. 13).

Tidigare behandling

I samband med lagförslaget om en ny skuldsaneringslag behandlade utskottet motioner med förslag på ett tillkännagivande till regeringen om att betalningsplanen vid skuldsanering som huvudregel ska bestämmas till tre år. Utskottet avslag motionsyrkandena och hänvisade bl.a. till att en kortare betalningstid kan bestämmas redan om det finns beaktansvärda skäl. Utskottet uttalade vidare att det finns fördelar med en betalningsplan som kan anpassas efter förhållandena i det enskilda fallet jämfört med en generell förkortning av betalningsplanen. Lagändringen borde också enligt utskottet leda till både att fler omständigheter kan beaktas vid bestämmandet av betalningsplanens längd och att fler betalningsplaner blir kortare än fem år. Utskottet förklarade sig dock utgå från att regeringen följer upp den nya lagstiftningen och vidtar de åtgärder som krävs om lagändringarna inte får önskat resultat. Sammanfattningsvis ansåg utskottet att det saknades anledning att rikta något tillkännagivande till regeringen och avstyrkte därför motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag.

I samma lagstiftningsärende behandlade utskottet även motionsyrkanden med förslag på ett tillkännagivande om att Konsumentverket ska ansvara för tillsynen över kommunernas budget- och skuldrådgivning och att reglerna om kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning ska vara placerade i skuldsaneringslagen. Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning bl.a. till att det gjorts förtydliganden när det gäller kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer och Inspektionen för vård och omsorgs tillsynsansvar över kommunernas budget- och skuldrådgivning. Riksdagen följde utskottets förslag.

Motsvarande motionsyrkanden har därefter behandlats i betänkandena 2016/17:CU8 och 2018/19:CU6 varvid utskottet hänvisade till tidigare ställningstaganden och avstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag.

I betänkande 2016/17:CU8 behandlade utskottet även ett motionsyrkande om att införa slutlig preskription. Utskottet konstaterade att ett sådant förslag fanns med i en av de utredningar som låg till grund för regeringens beslut att anta en strategi mot överskuldsättning och att den utredningen hade avslutats i samband med antagandet av regeringens strategi mot överskuldsättning. Utskottet fann mot bakgrund av de förbättrade möjligheter till skuldsanering som den nya skuldsaneringslagen innebär och de övriga åtgärder mot överskuldsättning som regeringens strategi omfattar att det inte fanns skäl att

föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motionerna. Motionsyrkandena avsågs därför. Riksdagen följde utskottets förslag. I betänkande 2018/19:CU6 vidhöll utskottet sitt ställningstagande och avstyrkte motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en rad olika åtgärder har vidtagits de senaste åren för att motverka överskuldsättning. Som redovisats ovan har det skett en relativt stor ökning av antalet personer som beviljats skuldsanering, och antalet skuldsatta hos Kronofogdemyndigheten är den lägsta på 30 år. Det har blivit enklare att ansöka om skuldsanering och fler skuldsatta ansöker om och beviljas skuldsanering, vilket också var det övergripande syftet med den nya skuldsaneringslagen. Därutöver har nya regler om högkostnadskrediter och räntetak samt en ny lagstiftning om spel om pengar trätt i kraft. Konsumentverket har haft i uppdrag att stärka den kommunala budget- och skuldrådgivningen genom att ta fram rekommendationer och att verka för en fördjupad samverkan mot överskuldsättning. Konsumentverket har vidare nyligen fått ett nytt uppdrag av regeringen som innebär att myndigheten ska göra en analys av situationen på marknaden för konsumentkrediter och risker för överskuldsättning. Regeringen har också i budgetpropositionen för 2020 anförts att den avser att följa upp och analysera de vidtagna åtgärderna.

Utskottet ser sammantaget positivt på regeringens arbete men vill i sammanhanget understryka vikten av att arbetet med att motverka överskuldsättning fortsätter.

Utskottet konstaterar vidare att flertalet av de nu aktuella motionsyrkandena har behandlats av utskottet vid ett flertal tillfällen de senaste åren, bl.a. i samband med lagstiftningsärendet om en ny skuldsaneringslag samt våren 2017 i betänkande 2016/17:CU8 och våren 2019 i betänkande 2018/19:CU6.

Utskottet har till att börja med inte ändrat uppfattning när det gäller frågan om betalningsplanens längd vid skuldsanering och anser alltså att dagens lagstiftning med fem år som huvudregel och två betalningsfria månader ger det utrymme för anpassningar i det enskilda fallet som innebär att betalningsplanen i många fall kan bli kortare än fem år. Motionerna 2019/20:283 (V) yrkande 1, 2019/20:3082 (M) yrkande 3 i denna del och 2019/20:3243 (KD) yrkande 47 bör därför avslås.

Utskottet gör inte heller någon annan bedömning än tidigare när det gäller motionsyrkanden om att införa en slutlig preskriptionstid för skulder och vidhåller att de förbättrade möjligheterna till skuldsanering och de övriga åtgärder mot överskuldsättning som vidtagits de senaste åren innebär att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ i frågan. Motionerna 2019/20:283 (V) yrkande 4 och 2019/20:3243 (KD) yrkande 46 bör avslås.

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller överflyttning av tillsynsansvaret från Inspektionen för vård och omsorg till Konsumentverket. Motion 2019/20:3082 (M) yrkande 1 bör därför avslås.

När det gäller de motionsförslag som tar sikte på förbättrad budget- och skuldrådgivning och ytterligare förebyggande åtgärder mot överskuldssättning konstaterar utskottet att regeringen har vidtagit en rad åtgärder de senaste åren inom ramen för regeringens strategi mot överskuldssättning som bidrar till att stärka det förebyggande arbetet och att förbättra budget- och skuldrådgivningen. Regeringens arbete fortsätter också genom det uppdrag som nyligen getts till Konsumentverket om att analysera situationen på marknaden för konsumentkrediter och risker för överskuldssättning. Det finns mot denna bakgrund inte någon anledning för riksdagen att ta ett initiativ med anledning av vad som anförs i motionerna om ytterligare förebyggande arbete mot överskuldssättning och förbättrade möjligheter till budget- och skuldrådgivning. Motionerna 2019/20:283 (V) yrkande 2, 2019/20:3082 (M) yrkande 3 i denna del och 2019/20:3149 yrkande 4 (SD) bör därför avslås.

Utskottet noterar vidare att många av de åtgärder som vidtagits de senaste åren har bidragit till att förbättra situationen för barnfamiljer som lever i överskuldssättning, bl.a. kan de två betalningsfria månaderna som infaller i juni och december innebära en lättnad för dessa familjer. Mot den bakgrunden anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå ett tillkännagivande med anledning av vad som anförs i motion 2019/20:283 (V) yrkande 3 om en barnkonsekvensanalys och ytterligare förslag som förbättrar situationen för barn och unga som lever i överskuldssatta familjer. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Mot bakgrund av att det nyligen införts en ny lagstiftning om spel och att möjligheterna till skuldsanering har förbättrats genom den nya skuldsaneringslagen är utskottet inte berett att föreslå att riksdagen tar ett initiativ med anledning av vad som anförs i motion 2019/20:910 (C) yrkande 5 om spelskulder och skuldsanering. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Som redovisats ovan har frågan om gemensamma nordiska regler om ömsesidigt erkännande av skuldsanering utretts nyligen inom ramen för en statlig utredning, och regeringen har uppgett att den fortsätter att följa frågan inom det nordiska samarbetet. Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte finns skäl för riksdagen att ta ett initiativ med anledning av det som anförs i motion 2019/20:2208 (SD) yrkandena 1 och 2. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Åtgärder mot otillåtna bosättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder som är kopplade till otillåtna bosättningar. Utskottet hänvisar till gällande rätt och pågående arbete.

Jämför reservation 9 (SD) och 10 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att drabbade markägare aldrig ska behöva bära kostnaderna till följd av olagliga bosättningar (yrkande 10). Motionärerna föreslår vidare att markägaren ska få samtliga kostnader till följd av olagliga bosättningar ersätta (yrkande 11) och att markägare ska ha rätt till ersättning för inkomstbortfall till följd av olagliga bosättningar (yrkande 12).

Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur brott mot allemansrätten bättre kan bekämpas (yrkande 15). Enligt motionärerna ska det vara tydligt att den som bosätter sig utan tillåtelse på någon annans mark, utöver den natt som enligt hävd och s.k. allemansrätt är tillåtet, gör sig skyldig till ett brott som ska lagföras. Vidare föreslås ett tillkännagivande om att det normalt ska vara en fråga för polisen att avlägsna en otillåten bosättning och att en bosättning som varit olovlig redan från början aldrig ska kunna hävda någon slags besittningsrätt vid det förfarandet (yrkande 13). Slutligen föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att otillåtna bosättningar med barn hanteras särskilt skyndsamt (yrkande 14).

I kommittémotion 2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna att befria markägare från kostnadsansvar vid skadegörelse från bosättare och i samband med avhysningar (yrkande 52). Motionärerna anser att markägare inte bör åläggas att betala några förrättningskostnader över huvud taget. Vidare föreslås att det vid verkställande av en avhysning endast ska genomföras en proportionalitetsbedömning (yrkande 53). Slutligen föreslås att tidsfristen för ett avlägsnande ska vara fem dagar från det att svaranden underrättats om verkställigheten (yrkande 54).

Bakgrund

Avlägsnande – en ny form av särskild handräckning

En ny form av särskild handräckning som gäller avflyttning vid en otillåten besittningsrubbnings infördes den 1 juli 2017 (prop. 2016/17:159, bet. 2016/17:CU13, rskr. 2016/17:275). Förfarandet, som benämns avlägsnande, är ett alternativ till ett polisiärt ingripande som markägaren kan använda sig

av för att få hjälp med att avlägsna en otillåten bosättning. Bestämmelserna om det nya förfarandet finns i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning, förkortad LBH.

Genom samma lagstiftningsärende infördes också nya bestämmelser om avlägsnande i utsökningsbalken, förkortad UB. Bestämmelserna gäller vid verkställighet av en exekutionstitel som avser en förpliktelse för den som har rubbat sökandens besittning att, i fall som inte avser avhysning, flytta från fast egendom, en bostadslägenhet eller något annat utrymme i en byggnad eller i annan lös egendom.

Lagändringarna syftar till att göra det enklare för markägare att få tillbaka besittningen av sin mark, samtidigt som de som uppehåller sig på platsen tillförsäkras en rättssäker process. Det nya avlägsnandeförfarandet innebär bl.a. följande. En ansökan om avlägsnande behöver inte innehålla personuppgifter om svaranden, om sökanden trots rimliga ansträngningar inte kan lämna dessa (18 § andra stycket LBH). Kronofogdemyndigheten ska göra en proportionalitetsbedömning vid prövningen av om en ansökan om avlägsnande ska bifallas (43 § andra stycket LBH). Enligt bestämmelsen om proportionalitet får en ansökan om avlägsnande bifallas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för svaranden. Kronofogdemyndigheten ska underrätta svaranden innan ett avlägsnande sker. När en ansökan om avlägsnande har bifallits och åtgärden ska genomföras ska skälig hänsyn tas till såväl sökandens intressen som svarandens situation (intresseavvägning). I förarbetena anförs att svaranden har rätt till en verkställighetsprocess som tar hänsyn till hans eller hennes situation och möjliggör en ordnad avflyttning. Kronofogdemyndigheten ska därför göra en bedömning av hur och när verkställigheten bör genomföras. Kronofogdemyndigheten får bevilja anstånd med avlägsnandet om det behövs av hänsyn till svaranden. Om barn berörs av avlägsnandet ska barnets bästa särskilt beaktas (prop. 2016/17:159 s. 63–64).

Enligt 16 kap. 10 a § UB får ett avlägsnande ske tidigast fem dagar från det att svaranden underrättades om verkställigheten. Det gäller dock inte vid verkställighet av ett interimistiskt beslut, i vilket fall avlägsnande får ske tidigare. Enligt 16 kap. 10 b § UB ska ett avlägsnande ske inom tre veckor från det att de handlingar som behövs kom in till Kronofogdemyndigheten. De nämnda tidsfristerna beslutades av riksdagen efter förslag från civilutskottet (bet. 2016/17:CU13).

I mål om avlägsnande där utslag meddelas är endast de svarande som anges i ansökan skyldiga att ersätta sökandens kostnader i målet. De kostnader som kan ersättas i denna del är ansökningsavgiften, kostnader för eget arbete med anledning av målet och arvode till ombud eller biträde. Som huvudregel gäller en beloppsbegränsning om 420 kronor för eget arbete och för arvode till ombud eller biträde.

Vid verkställighet av ett avlägsnande får förrättningskostnader endast utsökas hos en svarande som anges i den ansökan som ligger till grund för

exekutionstiteln. Regeringen har begränsat sökandens ansvar för förrättningskostnader i samband med verkställighet av ett avlägsnande genom ändringar i förordningen (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten. Av förordningen framgår att grundavgiften för verkställighet av ett avlägsnande enligt 16 kap. UB är 300 kronor och sökandens ansvar för grundavgifter i ett mål om avlägsnande är totalt högst 3 000 kronor. Bestämmelserna trädde i kraft samtidigt som lagändringarna, dvs. den 1 juli 2017.

Kränkning av äganderätten och Polismyndighetens befogenheter

Skyddet för egendom är reglerat i grundlagen och är ett skydd mot ingrepp i den enskildes egendom från det allmännas sida. I 2 kap. 15 § regeringsformen anges bl.a. att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. I samma paragraf anges att oberoende av vad som föreskrivits om egendomsskydd ska alla ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Allemansrätten är inte obegränsad, men hur långt allemansrätten sträcker sig är inte tydligt definierat i lagstiftningen. Allemansrätten får i stället sitt innehåll främst genom motsatsvisa tolkningar av vissa straffstadganden. Det står dock klart att allemansrätten endast ger en begränsad rätt att tälta eller sätta upp en husvagn på någon annans mark. En bosättning är därför som utgångspunkt otillåten om den har etablerats på någon annans mark utan markägarens tillstånd eller annat stöd i lag. Mot kränkningar av äganderätten som utförs av enskilda personer tillförsäkras ägaren ett skydd för sin egendom i första hand genom straffbestämmelserna i 8–10 och 12 kap. brottsbalken. Där regleras bl.a. stöld, egenmäktigt förfarande och skadegörelse. Den som bosätter sig på någon annans mark utan tillstånd och utan att ha stöd för detta i allemansrätten gör sig alltså i regel skyldig till ett brott. Enligt polislagen (1984:387) har en polisman rätt att avvisa eller avlägsna någon om det behövs för att avvärja en straffbelagd handling (13 § polislagen). Ett sådant ingripande kan göras vid såväl brott enligt brottsbalken som brott mot andra straffstadganden. Den straffbestämmelse som framför allt aktualiseras vid otillåtna bosättningar är bestämmelsen om egenmäktigt förfarande. För egenmäktigt förfarande döms den som gör intrång i någon annans besittning av en fastighet eller obehörigen skiljer någon annan från besittningen av en fastighet eller del av en fastighet (8 kap. 11 § brottsbalken). Även andra straffrättsliga bestämmelser kan komma i fråga, t.ex. om hemfridsbrott, olaga intrång, skadegörelse, åverkan och nedskräpning. Efter det att personerna har avlägsnats från platsen kan rättegångsbalkens och brottsbalkens bestämmelser om beslag respektive förverkande vara tillämpliga för att ta hand om kvarlämnad egendom.

När det gäller Polismyndighetens möjligheter att ingripa mot otillåtna bosättningar framgår det av polislagen (2 § första stycket 1 och 3) att den har

till uppgift att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet samt utreda och beivra brott som hör under allmänt åtal. I dessa uppgifter ingår att ingripa mot en otillåten bosättning där brottslig verksamhet pågår. I 13 § polislagen regleras de närmare förutsättningarna för när en polisman kan avvisa, avlägsna eller tillfälligt omhänderta en person.

Ersättning till markägare

I propositionen som låg till grund för den nya lagstiftningen om avlägsnande behandlas inte frågan om ersättning till markägare. Det framhålls dock att det nya, mer effektiva avlägsnandeförfarandet generellt kan få till följd att markägarens kostnader för städning och sanering av marken blir lägre (prop. 2016/17:159 s. 57 och 64). Regeringen gav i regleringsbrevet för 2018 Kronofogdemyndigheten i uppdrag att göra en utvärdering och uppföljning av hur de nya reglerna om avlägsnande fungerar i praktiken. Kronofogdemyndigheten anförde i sin rapport (840 14395-18/113) bl.a. att kostnader som inte kan tas ut av svaranden nästan uteslutande belastar myndigheten. Företrädare för fastighetsägare har vidare i enkätsvar uppgett till myndigheten att kostnaderna totalt har minskat för otillåtna bosättningar. Det bedöms bero på att den ökade effektiviteten i förfarandet har medfört att antalet omfattande olovliga boenden har minskat, och därmed har även kostnader för sanering och städning minskat.

Hantering av otillåtna bosättningar med barn

Ett av syftena med det nya avlägsnandeförfarandet är att särskild hänsyn ska kunna tas till om det finns barn på platsen. För att socialnämnden ska kunna fullgöra sin uppgift att förebygga, erbjuda stödinsatser eller vidta åtgärder till skydd för barn som befinner sig i en tillfällig boplats har en ändring gjorts i 9 § förordningen (1991:1339) om betalningsföreläggande och handräckning. Där anges att Kronofogdemyndigheten genast ska underrätta socialnämnden i den kommun där avlägsnandet enligt ansökan ska ske. Av underrättelsen ska det framgå om det kan antas att avlägsnandet avser barn. Syftet med förordningsändringen är att säkerställa att socialnämnden i ett så tidigt skede som möjligt i processen får information om detta.

I propositionen anförde regeringen att flera av de förslag som lämnades gör det möjligt för Kronofogdemyndigheten att särskilt beakta det förhållandet att det kan antas finnas barn på platsen. Kronofogdemyndigheten ska bl.a. göra en proportionalitetsbedömning vid prövning av om ett interimistiskt beslut eller ett utslag ska meddelas. Vid verkställighet av ett avlägsnande ska en intresseavvägning göras. Vid dessa bedömningar ska särskild hänsyn tas till om åtgärden avser barn. Om så är fallet kan det finnas anledning att avvakta med verkställigheten för att socialnämnden ska kunna göra en bedömning av hjälpbehovet. Även när det gäller förslaget att Kronofogdemyndigheten ska kunna meddela anstånd med verkställigheten om det behövs av hänsyn till svaranden, måste särskild hänsyn tas till om barn omfattas av avlägsnandet.

Förslaget om en tidsfrist för när ett utslag om avlägsnande tidigast får verkställas förväntades enligt regeringen ge bättre förutsättningar att ta till vara barns rättigheter (prop. 2016/17:159 s. 58–59).

Riksdagens tillkännagivanden

I samband med lagstiftningsärendet om ett nytt avlägsnandeförfarande föreslog utskottet fyra tillkännagivanden. Riksdagen följde utskottets förslag i alla delar (bet. 2016/17:CU13, rskr. 2016/17:275).

Regeringen redovisade de åtgärder som vidtagits för att efterkomma tre av riksdagens tillkännagivanden i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 4 Rättsväsendet s. 49–50). Regeringen uttalade att den anser att tre tillkännagivanden är tillgodosedda genom vidtagna åtgärder och att de därmed också är slutbehandlade. Justitieutskottet, som hanterade tillkännagivandena i betänkande 2019/20:JuU1, hade inget att invända mot regeringens redovisning och bedömning. I budgetpropositionen anförde regeringen följande.

Uppföljning av den nya regleringen om avlägsnande

Riksdagen har tillkännagett att regeringen senast årsskiftet 2017/2018 bör ta nödvändiga initiativ till en uppföljning av regleringen (bet. 2016/17:CU13 punkt 1 b, rskr. 2016/17:275). Regeringen har tagit initiativ till en uppföljning genom uppdrag till Kronofogdemyndigheten och Polismyndigheten. Kronofogdemyndigheten redovisade uppdraget i oktober 2018. Polismyndigheten redovisade uppdraget i årsredovisningen för 2018. Såväl Kronofogdemyndigheten som Polismyndigheten är överens om att avsikterna med lagstiftningen om avlägsnande har fått ett genomslag i praktiken. Inga åtgärdsförslag lämnas av myndigheterna. Regeringen anser att tillkännagivandet är tillgodosett genom de vidtagna åtgärderna. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Förrättningskostnader vid verkställighet av ett avlägsnande

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör ta initiativ till att sökandens ansvar för förrättningskostnader begränsas (bet. 2016/17:CU13 punkt 5, rskr. 2016/17:275). Genom en ändring i förordningen (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten har regeringen begränsat sökandens ansvar för förrättningskostnader. Storleken på grundavgiften har bestämts till 300 kronor. Sökandens ansvar för grundavgifterna har dessutom bestämts högst kunna uppgå till 3 000 kronor. Regeringen har även genom ett uppdrag till Kronofogdemyndigheten tagit initiativ till en uppföljning av den nya regleringen om avlägsnande. Av redovisningen framkommer att de sökande upplever att kostnaderna har minskat (Fi2018/03480/S3). Förklaringen till de minskade kostnaderna anges vara en ökad effektivitet i förfarandet totalt sett, vilket har gjort att fallen av mer omfattande olovliga boenden har minskat. Regeringen anser att tillkännagivandet är tillgodosett genom de vidtagna åtgärderna. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Polismyndighetens befogenheter

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör ta initiativ till att Polismyndighetens befogenheter att hantera kvarlämnad egendom i samband med ett ingripande mot en otillåten bosättning med stöd av polislagen förtydligas (bet. 2016/17:CU13 punkt 2, rskr. 2016/17:275). Regeringen har genom ett uppdrag till Polismyndigheten tagit initiativ till en uppföljning av myndighetens ingripanden mot otillåtna bosättningar vid

ett avlägsnande. Av återrapporteringen framgår att myndigheten bedömer möjligheten att ingripa mot otillåtna bosättningar som god. Myndigheten har inte gett uttryck för ett behov av utökade befogenheter för att t.ex. kunna hantera kvarlämnad egendom. Om myndigheten skulle påkalla behov av ytterligare befogenheter kan frågan åter aktualiseras. Mot den bakgrunden bör ytterligare åtgärder inte övervägas med anledning av tillkännagivandet. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet kan anses som slutbehandlat.

Det kvarstår ett tillkännagivande som avser ansvaret för kostnader i den summariska processen (bet. 2016/17:CU13 punkt 4). Enligt tillkännagivandet bör regeringen återkomma med ett lagförslag som innebär att samma ansvar för kostnader ska gälla alla vid utslaget kända svarande. I Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2019 (skr. 2019/20:75 s. 46) anför regeringen att punkt 4 inte är slutbehandlad. Regeringen hänvisar till sin redovisning i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) om att Kronofogdemyndigheten och Polismyndigheten är överens om att avsikterna med lagstiftningen om avlägsnande har fått ett genomslag i praktiken. Inga åtgärdsförslag har lämnats av myndigheterna. Därutöver har Kronofogdemyndigheten i återrapporteringen till regeringen gett uttryck för att antalet identifierade svarande är litet, att de svarande mycket sällan har utmättningsbara tillgångar och att sökanden inte yrkar ersättning för ansökningsavgiften.

Frågesvar

Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson anförde den 15 oktober 2019 följande som svar på en skriftlig fråga om vad som görs för att säkerställa att lagstiftningen om avhysning av bl.a. bärplockningsläger ska fungera i praktiken (fr. 2019/20:128):

Det är viktigt att de svårigheter som följer med otillåtna bosättningar tas på allvar. Regeringen har tagit flera initiativ på området. I juli 2017 trädde nya regler för avlägsnande av otillåtna bosättningar i kraft. Syftet är att markägare snabbare ska kunna få tillbaka besittningen till sin mark samtidigt som de som befinner sig på platsen garanteras en rättssäker process.

Regeringen har följt upp lagändringarna genom regeringsuppdrag till Kronofogdemyndigheten och Polismyndigheten i regleringsbrevet för 2018. Av Kronofogdemyndighetens redovisning till regeringen framgår att reglerna om avlägsnande har inneburit ett enklare, billigare och mer rättssäkert sätt för markägare att få tillbaka besittningen till sin mark. Antalet mer omfattande otillåtna bosättningar har minskat, liksom antalet ansökningar om särskild handräckning och avlägsnande. Utvecklingen är densamma under första halvåret 2019.

Enligt Polismyndighetens redovisning innebär de nya reglerna att det är enklare för markägare att få tillbaka sin mark. Möjligheten att ingripa mot otillåtna bosättningar bedöms vara god. I oktober 2018 hade det genomförts ca 600 polisingripanden mot otillåtna bosättningar sedan lagen trädde i kraft. Flera regioner inom polisen har en upparbetad samverkan med kommunerna i dessa frågor. Samverkan i olika former utgör, enligt

Polismyndigheten, en framgångsfaktor för hantering av otillåtna bosättningar.

Den uppföljning som har gjorts visar tydligt att det nya regelverket för avlägsnande av otillåtna bosättningar har fått genomslag i praktiken. Varken Kronofogdemyndigheten eller Polismyndigheten har sett något behov av lagändringar inom ramen för uppföljningen. Jag följer dock utvecklingen noggrant och är beredd att vidta ytterligare åtgärder om så krävs.

Tidigare behandling

I lagstiftningsärendet om ett nytt avlägsnandeförfarande behandlade utskottet motionsyrkanden om att utreda brott mot allemansrätten och att besittningsrätt inte ska kunna hävdas vid avlägsnande av en otillåten bosättning som motsvarar de som nu är aktuella (bet. 2016/17:CU13). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till gällande reglering. Riksdagen följde utskottets förslag. Som skäl för sitt ställningstagande uttalade utskottet att det står klart att allemansrätten endast ger en begränsad rätt att tälta eller sätta upp en husvagn på någon annans mark. En bosättning är därför som utgångspunkt otillåten om den har etablerats på någon annans mark utan markägarens tillstånd eller annat stöd i lag. Den som bosätter sig på någon annans mark utan tillstånd och utan att ha stöd för detta i allemansrätten gör sig i regel skyldig till ett brott – vanligtvis egenmäktigt förfarande. Enligt polislagen har en polisman rätt att avvisa eller avlägsna någon om det behövs för att avvärja en straffbelagd handling.

Utskottet behandlade även ett yrkande om särskilt skyndsam hantering när barn finns på otillåtna bosättningar. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till att den nya regleringen innebär att särskild hänsyn i olika avseenden kan tas till om det finns barn på platsen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Även ett motionsyrkande om att det inte bör göras en dubbel proportionalitetsbedömning vid avlägsnande av en otillåten bosättning behandlades i det ovan nämnda lagstiftningsärendet. Utskottet uttalade att den intresseavvägning som ska göras när ett avlägsnande genomförs syftar till att säkerställa svarandens rätt till en rättssäker verkställighetsprocess som tar hänsyn till hans eller hennes situation och möjliggör en ordnad avflyttning. Utskottet betonade att det inte är fråga om en överprövning av den exekutionstitel som ligger till grund för verkställigheten. Kronofogdemyndigheten ska i stället göra en bedömning av hur och när verkställigheten ska genomföras. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att motionsyrkandet om att det inte ska göras en dubbel proportionalitetsbedömning var tillgodosett. Motionsyrkandet avstyrktes och riksdagen följde utskottets förslag.

Våren 2019 behandlade utskottet motsvarande motionsyrkande om en dubbel proportionalitetsbedömning och ett yrkande om att befria markägare helt från kostnadsansvar vid skadegörelse av bosättare i samband med avlägsnande (bet. 2018/19:CU6). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till bl.a. gällande rätt, pågående uppföljningsarbete av den nya

lagstiftningen och att förrättningskostnaderna vid verkställighet av ett avlägsnande hade begränsats. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att det nya avlägsnandeförfarande som infördes 2017 har inneburit ett enklare, billigare och mer rättssäkert sätt för markägare att få tillbaka besittningen till sin mark. Kronofogdemyndighetens uppföljning av de nya reglerna visar att antalet mer omfattande otillåtna bosättningar har minskat, liksom antalet ansökningar om särskild handräckning och avlägsnande. Även Polismyndigheten anser att de nya reglerna innebär att det är enklare för markägare att få tillbaka sin mark. Möjligheten för Polismyndigheten att ingripa mot otillåtna bosättningar bedöms också vara god. Utskottet noterar vidare att justitie- och migrationsminister Morgan Johansson i ett svar på en skriftlig fråga har angett att han följer utvecklingen noggrant och är beredd att vidta ytterligare åtgärder om så krävs.

Som redovisats ovan följer det av gällande rätt att ett avlägsnande får ske tidigast fem dagar från det att svaranden underrättades om verkställigheten. Det innebär att motion 2019/20:3243 (KD) yrkande 54 får anses tillgodosett och bör avslås.

När det gäller en möjlighet för markägare att få ersättning för kostnader som uppstår i samband med ett avlägsnande av en otillåten bosättning konstaterar utskottet att de nya reglerna har inneburit att markägarens kostnader för städning och sanering av marken rent faktiskt har minskat. Därutöver har förrättningskostnaderna begränsats. Det framgår vidare av redovisningen ovan att ett tillkännagivande om att samma ansvar för kostnader ska gälla alla vid utslaget kända svarande fortfarande inte är slutbehandlat av regeringen. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av det som anförs om att begränsa kostnader och om möjligheter till ersättning i motionerna 2019/20:2208 (SD) yrkandena 10–12 och 2019/20:3243 (KD) yrkande 52.

När det gäller motion 2019/20:3243 (KD) yrkande 53 om att det endast ska genomföras en proportionalitetsbedömning står utskottet fast vid sitt tidigare ställningstagande och anser att förslaget får anses vara tillgodosett genom gällande ordning. Motionsyrkandet bör därför avslås.

När det gäller motionsyrkanden om brott mot allemansrätten och möjligheten att återropa besittningsrätt vid avlägsnande av en otillåten bosättning anser utskottet, i likhet med ett tidigare ställningstagande, att gällande reglering och ordning säkerställer markägares skydd mot otillåtna bosättningar och att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ i frågan. Motion 2019/20:2208 (SD) yrkandena 13 och 15 bör därför avslås.

Som redovisats ovan innebär den nya regleringen att barnrättsperspektivet ska beaktas under avlägsnandeprocessen. För att säkerställa att socialnämnden får information i ett tidigt skede har det införts en skyldighet för

Kronofogdemyndigheten att genast underrätta socialtjänsten om en ansökan om avlägsnande. Det ska framgå av denna underrättelse om det kan antas att ansökan avser barn. Utskottet anser, i likhet med ett tidigare ställningstagande, att det inte finns anledning för riksdagen att ta något initiativ med anledning av det som anförs i motion 2019/20:2208 (SD) yrkande 14 om att otillåtna bosättningar med barn ska hanteras särskilt skyndsamt. Motionsyrkandet bör avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.
Jämför särskilt yttrande 2 (M, SD, C, KD).

I motioner från allmänna motionstiden 2019/20 har det bl.a. väckts förslag som rör obligatorisk hem- och reseförsäkring, trafikskadeersättning, barnförsäkringar, distansutmätning, skärpt kontroll vid konkursansökan, företagsrekonstruktion och beräkning av förbehållsbeloppet vid löneutmätning.

Motsvarande eller i allt väsentligt motsvarande motionsförslag har behandlats av utskottet tidigare under valperioden i betänkande 2018/19:CU6. Riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena.

Utskottet står fast vid sina senaste ställningstaganden, och det finns inte heller några andra skäl att åter behandla motionerna i vanlig ordning. Motionerna avstyrks därför.

Reservationer

1. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, punkt 4 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 2,
2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 6–9,
2019/20:2523 av Katarina Brännström (M),
2019/20:2752 av Lina Nordquist (L) yrkande 3,
2019/20:2775 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 41,
2019/20:2809 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 4,
2019/20:3191 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26,
2019/20:3339 av Mikael Strandman (SD) och
2019/20:3347 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 60 och
avslår motionerna
2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1, 3 och 4,
2019/20:694 av Magnus Jacobsson (KD),
2019/20:1164 av John Weinerhall och Viktor Wärnick (båda M) yrkandena 1–3,
2019/20:1769 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkande 6,
2019/20:2752 av Lina Nordquist (L) yrkandena 1 och 2,
2019/20:2794 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 18 och 19,
2019/20:2809 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 3 och
2019/20:2866 av Boriana Åberg (M) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Genom att använda en fordonsmålvalt undgår fordonets verkliga ägare betalningsansvar för fordonsrelaterade skatter och avgifter, eftersom det är fordonsmålvakten i egenskap av registrerad ägare som är betalningsansvarig för skulderna. Enligt Kronofogdemyndigheten uppgick det totala skuldbeloppet för fordonsrelaterade skulder till 1,9 miljarder kronor i början av 2018. Den lag som infördes 2014 har medfört att antalet fordonsmålvakter har minskat, men det har inte skuldernas storlek. Det visar enligt oss att de

åtgärder som hittills vidtagits inte är tillräckliga och att det krävs mer kraftfulla åtgärder för att få stopp på problemen med fordonsmålvakter.

Ett sätt att förhindra att nya bilmålvakter tillkommer eller att fler bilar registreras på befintliga målvakter är att begränsa det antal bilar en person kan äga. Vi menar dock att skötsamma och laglydiga personer inte ska straffas för det som andra orsakar och anser därför att en bilägare som har någon form av statlig oreglerad skuld i form av felparkeringsavgifter, obetalda fordonsskatter eller trängselavgifter inte ska ha rätt att registreras som ägare till ytterligare bilar innan skulderna är betalda. Dessa personer ska i stället beläggas med ”nyägandeförbud”. Vi anser också att det bör införas en reglering som innebär att en person med samordningsnummer kan äga högst en bil i Sverige. Regeringen bör återkomma till riksdagen med nödvändiga lagförslag.

Om en skuldbelagd person ändå försöker registrera sig som ägare till nya fordon anser vi att ägandeskapet ska kunna överföras till Kronofogdemyndigheten till dess att skulden är reglerad, antingen genom att myndigheten säljer fordonet eller att den skuldsatte på annat sätt reglerar sin skuld. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Polisen behöver också få ökade befogenheter att ingripa. Det kan ske genom att det införs ett användningsförbud för riktigt skuldtyngda fordon, vilket skulle öka polisens chanser att hitta fordonen, men också genom möjligheter för polis att omhänderta skuldsatta bilar, oavsett om de är felparkerade eller inte. Regeringen bör ta nödvändiga initiativ till detta.

Vi menar också att det behöver vidtas fler åtgärder i förebyggande syfte. I vissa länder är det vanligt att myndigheterna gör hembesök hos personer som äger onormalt många bilar. Syftet är att säkerställa att bilarna förvaras korrekt och inte tar parkeringsplatser i anspråk samt att kontrollera att ingen misstänkt olaglig verksamhet pågår. Det får bli en uppgift för regeringen att utreda och föreslå fler förebyggande åtgärder.

I september gav regeringen en utredare i uppdrag att se över lagstiftningen om flyttning av fordon i vissa fall. Utredaren ska även överväga om polisen bör ges utökade befogenheter och om det går att begränsa antalet fordon en person kan äga. Vi ser positivt på detta arbete men vill att regeringen prioriterar beredningen av utredningens redovisning och återkommer med förslag på nödvändiga lagändringar och fler förebyggande åtgärder.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, punkt 4 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 2,
 2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7,
 2019/20:2523 av Katarina Brännström (M),
 2019/20:2752 av Lina Nordquist (L) yrkande 3,
 2019/20:2775 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 41,
 2019/20:2809 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 4,
 2019/20:3191 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26 och
 2019/20:3339 av Mikael Strandman (SD) samt
 avslår motionerna
 2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1, 3 och 4,
 2019/20:694 av Magnus Jacobsson (KD),
 2019/20:1164 av John Weinerhall och Viktor Wärnick (båda M) yrkandena 1–
 3,
 2019/20:1769 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkande 6,
 2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9,
 2019/20:2752 av Lina Nordquist (L) yrkandena 1 och 2,
 2019/20:2794 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 18 och 19,
 2019/20:2809 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 3,
 2019/20:2866 av Boriana Åberg (M) yrkandena 1–4 och
 2019/20:3347 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 60.

Ställningstagande

Fordonsmålvakter och fordonsrelaterade skulder fortsätter att vara ett problem i vårt samhälle. Fordonsmålvakter har också blivit ett viktigt verktyg för den organiserade brottsligheten. Det bör därför införas en gräns för hur många fordon en person kan äga och Transportstyrelsen bör vid en viss gräns neka registrering av ytterligare fordon på en och samma person.

Ett annat problem i detta sammanhang är att en och samma person, som inte är svensk medborgare, kan erhålla flera samordningsnummer. Det innebär att det kan finnas ett antal digitala personer med samordningsnummer som inte motsvarar någon fysisk person. Dessa kan i sin tur äga ett flertal fordon, vilket är problematiskt. Jag anser därför att personer med samordningsnummer ska få äga högst en bil i Sverige.

Regeringen bör därför ta initiativ till en reglering som innebär att antalet fordon en person kan äga begränsas och att personer med samordningsnummer endast ska få äga ett fordon. Dessa frågor bör lämpligen utredas inom ramen för det uppdrag som regeringen beslutat om och som ska redovisas i september 2020.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Betalningsplanens längd vid skuldsanering, punkt 5 (M, C, KD, L)

av Cecilie Tenfjord Toftby (M), Martina Johansson (C), Mikael Damsgaard (M), Juno Blom (L), Karin Enström (M), John Weinerhall (M) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 3 i denna del och
2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 47 och
avslår motion
2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

En mycket angelägen fråga är att förkorta gäldenärernas totala överskuld-sättningsperiod så att de så snabbt som möjligt kan bli ekonomiskt rehabiliterade och komma tillbaka till ett mer normalt samhällsliv. Det är bättre att snabbt befrias från sin skuld än att erbjudas tidsbegränsade avbetalningsfria perioder under pågående skuldsanering. Regelverket för skuldsanering bör vidare vara rättvist och förutsebart. Vi anser mot denna bakgrund att betalningsplanen som huvudregel ska bestämmas till tre år i stället för fem. Det finns då inte någon anledning att dessutom låta två månader per år vara betalningsfria.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att betalningsplanen vid skuldsanering för privatpersoner som huvudregel ska bestämmas till tre år utan några betalningsfria månader.

Vad som ovan anförs bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Betalningsplanens längd vid skuldsanering, punkt 5 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna
 2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 3 i denna del och
 2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 47.

Ställningstagande

Överskudsättning har ett högt pris för både den enskilde och samhället. Överskudsatta personer har t.ex. sämre hälsa och arbetar mindre än genomsnittsbefolkningen. Socialstyrelsen beskriver i en utredning från 2013 att barn som växer upp i överskudsatta familjer drabbas hårt av ett mycket utsatt ekonomiskt läge och menar att dessa familjers livsvillkor sannolikt hör till de sämre i samhället. Vänsterpartiet ställde sig bakom och välkomnade den nya skuldsaneringslagen som bl.a. innebär att det har blivit enklare att genomföra och få skuldsanering. Lagen innebär att betalningsplanen i fler fall ska kunna bestämmas till kortare tid än fem år, vilket är ett steg i rätt riktning. Jag menar dock att det nu finns utrymme för ytterligare förbättringar. Enligt min mening bör betalningsplanen som huvudregel bestämmas till tre i stället för fem år. Sådana kortare betalningsplaner i kombination med två betalningsfria månader per år skulle ge ännu bättre förutsättningar för överskudsatta att klara av en skuldsanering och få en andra chans utan alltför hård belastning på gäldenären och hans eller hennes familj.

Regeringen bör därför ta initiativ till en lagändring som innebär att betalningsplanen kortas till tre år med två betalningsfria månader.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Skuldsanering och åtgärder mot överskudsättning i övrigt, punkt 6 (M)

av Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M) och John Weinerhall (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 1 och 3 i denna del och

avslår motionerna

2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkandena 2–4,

2019/20:910 av Ola Johansson och Linda Ylivainio (båda C) yrkande 5,

2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2019/20:3149 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 4 och
2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46.

Ställningstagande

Kommunernas budget- och skuldrådgivning spelar en viktig roll i skuldsaneringen. Att kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning har förtydligats är något vi välkomnar, men vi menar att detta bör regleras i skuldsaneringslagen och inte i socialtjänstlagen. Tillsynsansvaret bör överföras till Konsumentverket som redan i dag har i uppgift att stödja budget- och skuldrådgivningen. Regeringen bör återkomma med ett sådant lagförslag till riksdagen.

Tillgången till snabba krediter har aldrig varit större än i dag, vilket tyvärr även innebär att överskuldsättningen ökar. En strategi mot överskuldsättning måste därför också inbegripa åtgärder i ett tidigare led som gör att överskuldsättningen aldrig blir ett faktum. Vi anser att skuldsaneringsinstitutet bör göras mer tillgängligt för människor som verkligen behöver det och för vilka en skuldsaneringsprocess skulle öppna en väg ut ur skuldfällan. Vi anser därför att den kommunala budget- och skuldrådgivningen bör få ett tydligare uppdrag så att den kan komma in tidigare i processen och på så sätt hjälpa enskilda att tidigt komma ur överskuldsättning. Det bör införas en maximal kötid för att få hjälp av den kommunala budget- och skuldrådgivningen. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ för att uppnå detta.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning i övrigt, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkandena 2–4,

2019/20:910 av Ola Johansson och Linda Ylivainio (båda C) yrkande 5,

2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 1 och 3 i denna del,

2019/20:3149 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 4 och

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46.

Ställningstagande

Redan 1933 ingick de nordiska länderna en konvention om konkurser, men det finns i dagsläget inte någon reglering om att ett beslut om skuldsanering ska erkännas i ett annat nordiskt land. Detta skapar problem för den enskilda gäldenären som efter att ha fått skuldsanering vill bosätta sig eller jobba i något av våra grannländer. Sveriges lagar skiljer sig inte nämnvärt åt från de övriga nordiska ländernas lagstiftning och det bör därför inte finns några hinder mot att införa ömsesidigt erkännande av beslut om skuldlättnader, även om hänsyn måste tas till att Sverige och Finland är bundna av EU:s insolvensförordning. I en rapport från 2010 som presenterats på uppdrag av Nordiska ministerrådet, Nordisk gäldssanering (Temanord 2010:598) föreslås en nordisk reglering genom en modellag. Frågan har även behandlats i betänkandet EU:s reviderade insolvensförordning m.m. (SOU 2016:17) varvid utredningen bedömde att det finns ett behov av gemensamma nordiska regler, men den konstaterade också att detta förutsätter ett gemensamt arbete inom Norden.

Vi menar att även om det för närvarande inte pågår något arbete på området i de övriga nordiska länderna, bör det inte hindra Sverige från att ta det första steget mot att gemensamma regler införs i hela Norden. Vi anser därför att regeringen bör stärka det viktiga nordiska samarbetet genom att ta initiativ till att införa ett gemensamt regelverk på skuldsaneringsområdet. Regeringen bör även påbörja en process för att uppmuntra våra grannländer att fatta samma beslut. Det räcker inte att regeringen bevakar frågan utan regeringen bör ta en mer aktiv roll.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Skuldsanering och åtgärder mot överskuldsättning i övrigt, punkt 6 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkandena 2–4 och
2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46 och
avslår motionerna
2019/20:910 av Ola Johansson och Linda Ylivainio (båda C) yrkande 5,

2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 1 och 3 i denna del
och
2019/20:3149 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Det förebyggande arbetet för att motverka överskuldsättning är av stor betydelse, och i detta sammanhang spelar den kommunala budget- och skuldrådgivningen en central och avgörande roll. Det är viktigt att landets kommuner tillhandahåller en bra budget- och skuldrådgivning med god tillgänglighet och hög kvalitet. Riksrevisionens granskning Överskuldsättning – hur fungerar samhällets stöd och insatser? (RiR 2015:14) visar att det finns brister i dagens system och att kommunerna endast ägnar åtta procent av tiden åt förebyggande arbete. Jag anser därför att regeringen bör vidta fler konkreta förebyggande åtgärder. Det är bl.a. viktigt att öka informationen och utbildningsinsatserna för att särskilt nå barn och unga vuxna. I betänkandet Överskuldsättning i kreditsamhället (SOU 2013:78) läggs en rad olika förslag på förebyggande åtgärder fram som regeringen bör överväga. Att förstärka det förebyggande arbetet är en grundsten i arbetet med att förhindra att fler människor hamnar i skuldfällan. De åtgärder som vidtagits hittills har inte varit tillräckliga. Regeringen bör därför snarast återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuldsättning.

En grupp som drabbas hårt av överskuldsättning är barn. Barnombudsmannen har i samband med tidigare utredningar framfört kritik mot att barnens rättigheter inte blivit tillräckligt belysta. Barns rättigheter och situation bör särskilt utredas, genom en särskild barnkonsekvensanalys för barn och unga som lever i familjer med överskuldsättning. Socialstyrelsen beskriver i en utredning från 2013 att barn som växer upp i överskuldatta familjer drabbas hårt av ett mycket utsatt ekonomiskt läge och menar att dessa familjers livsvillkor sannolikt hör till de sämre i samhället. Forskning har visat att barn som vuxit upp i social utsatthet står inför en större risk att själva hamna utanför, i en liknande situation i vuxen ålder, jämfört med andra barn. Rent generellt kan det sägas att reglerna i samband med överskuldättning hittills inte har tagit tillräcklig hänsyn till barnens situation. Det är därför nödvändigt att belysa barnperspektivet på ett bättre och tydligare sätt för att bl.a. leva upp till barnkonventionen. En barnkonsekvensanalys är viktig då den kan visa hur överskuldättning drabbar barn både indirekt och direkt. Jag anser därför att regeringen bör ta initiativ till att det görs en barnkonsekvensanalys och till ytterligare förslag som förbättrar situationen för alla de barn och unga som lever i familjer med överskuldättning.

I det ovan nämnda betänkandet Överskuldättning i kreditsamhället? (SOU 2013:78) föreslås att det ska införas en slutlig preskriptionstid för skulder, motsvarande det system som finns i Finland. Det skulle innebära att preskriptionstiden börjar löpa tre månader efter att betalningsfastställelse

beslutas och att det sedan finns två preskriptionstider för slutlig preskription, 15 eller 20 år. Utredningen föreslog även att preskriptionsregeln för slutlig preskription inte bör gälla enbart nya, utan också existerande, fordringar. För de överskuldssatta utan hopp om att någonsin komma ur en skuldspiral, som innebär att varje extra intjänad krona ska mätas ut, skulle en slutlig preskriptionstid ha stor betydelse för möjligheten till rehabilitering och omstart. För en svårt överskuldssatt person är skuldsanering en mer verkningfull, men också mera svåråtkomlig och svår genomförbar, process. Slutlig preskription är således inte ett fullgott alternativ utan ska ses som en komplettering till möjligheten att få skuldsanering. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag som innebär att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Skuldsanering och åtgärder mot överskuldssättning i övrigt, punkt 6 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 4 och

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46 och

avslår motionerna

2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2019/20:910 av Ola Johansson och Linda Ylivainio (båda C) yrkande 5,

2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 1 och 3 i denna del och

2019/20:3149 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Den grupp i samhället som lider svårast är de som i årtionden levt under hotet om indrivning av varje krona de kan tjäna utöver existensminimum. De skuldsatta och deras anhöriga lever ett kringskuret liv år efter år. De saknar ofta ork och förmåga att genomföra den totala skuldsanering som skulle vara dem till störst hjälp. Resultatet blir ofta att de hamnar i en alltmer omöjlig situation, med allt mindre hopp om att någonsin ta sig ur den. För att sätta en gräns på det livstidsstraff som den mest utsatta gruppen i praktiken lever under

och öka möjligheten att bli skuldfri på sikt föreslog Utredningen om överskuldssättning i betänkandet Överskuldssättning i kreditsamhället? (SOU 2013:78) att slutlig preskription ska inträda efter drygt 15 år för fordringar som fastställts av Kronofogdemyndigheten eller i domstol. Jag anser att utredningens slutsatser om en slutlig preskriptionstid bör införas och att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till en sådan lagstiftning.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Åtgärder mot otillåtna bosättningar, punkt 7 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 10–15 och
avslår motion
2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 52–54.

Ställningstagande

Vi tycker att en markägare aldrig ska drabbas av kostnader till följd av en otillåten bosättning. Detta gäller bl.a. kostnader för bortforsling, upprepning och sanering av marken. Eftersom bosättningarna och skadorna på marken är ett direkt resultat av att myndigheter inte följer andra regler, bör de drabbade markägarna kompenseras för detta fullt ut. Vi anser vidare att drabbade markägare, utöver rätt till ersättning för sina direkta kostnader, även ska ha rätt till ersättning för den uteblivna inkomst som otillåtna bosättningar ofta ger upphov till. Det kan röra sig om stora summor för den enskilda markägaren när marken t.ex. inte kan brukas på det sätt som är tänkt. Därför bör även inkomstförlusten kompenseras i de fall där olagliga handlingar har lett till att markägare drabbas ekonomiskt. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Vår uppfattning är att om barn är inblandade i en olaglig bosättning är situationen akut, och handläggningen måste då ske snabbast möjligt för att barnen inte ska riskera att växa upp i en undermålig boendemiljö. Socialtjänsten bör samarbeta med polisen och agera snabbt och bedöma om barnen har rätt att stanna kvar i Sverige och i så fall tas om hand av

socialtjänsten. Regeringen bör därför ta initiativ till att otillåtna bosättningar med barn hanteras särskilt skyndsamt.

Vi anser vidare att det ska vara tydligt att den som bosätter sig utan tillåtelse på någon annans mark, utöver den natt som enligt hävd och s.k. allemansrätt är tillåtet, gör sig skyldig till ett brott som ska lagföras. Vi tycker inte att dagens regelverk är tillräckligt tydligt i detta avseende. Det bör därför tillsättas en utredning om hur brott mot allemansrätten bättre kan bekämpas.

Vidare ska det normalt vara en fråga för polisen att avlägsna en otillåten bosättning, och en bosättning som varit olovlig redan från början ska aldrig kunna hävda någon slags besittningsrätt vid det förfarandet. Vi tycker att detta behöver klargöras. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ och återkomma till riksdagen.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

10. Åtgärder mot otillåtna bosättningar, punkt 7 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 52 och 53 samt avslår motionerna

2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 10–15 och

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

Jag instämmer till att börja med i majoritetens bedömning med där anförda skäl att förslaget i motion 2019/20:3243 (KD) yrkande 54 får anses vara tillgodosett.

Personer som olovligen bosätter sig på privat mark för kortare eller längre tid har blivit ett växande problem för många markägare. Det nya avlägsnandeförfarandet som infördes 2017 har till syfte att främja markägares möjligheter att skydda sin mark, i synnerhet genom att de krav på identifiering av okupanterna som tidigare ålagts markägaren har minskat. Det nya förfarandet innebär också att markägarens kostnader för att freda sin mark minskar genom att markägaren inte längre behöver ansvara för förvaring av okupanternas egendom. Förrättningsavgifterna hos Kronofogdemyndigheten kvarstår dock. Som redovisats ovan har grundavgiften för verkställighet av ett

avlägsnande sänkts till 300 kronor, och sökandens totala ansvar för grundavgifter har begränsats till högst 3 000 kronor. Jag anser dock att markägare inte bör beläggas med några förrättningskostnader över huvud taget. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag som innebär att markägare som ansöker om avlägsnande inte ska belastas med några förrättningskostnader.

Jag menar också att den ordning som inrättades 2017 innebär att det görs en dubbel proportionalitetsbedömning, dels vid prövning av en ansökan om avlägsnande, dels inför själva verkställandet. Jag anser att denna ordning gör att processen drar ut på tiden. En markägare som upplever ett intrång i besittningen av sin mark ska kunna känna sig trygg om att få tillbaka den och att det inte ska finnas någon risk för att verkställigheten drar ut på tiden i onödan. Jag tycker därför att intresseavvägningen på svarandesidan endast bör beakta barnperspektivet och verkställighetsprocessen bör anpassas så att sociala myndigheter hinner agera i enlighet med socialtjänstlagen. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag där intresseavvägningen på svarandesidan endast beaktar sociala myndigheters möjligheter att hinna hjälpa barn i bosättningarna.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, punkt 4 (L)

Juno Blom (L) anför:

Den 1 juli 2014 trädde lagändringar i kraft för att motverka problemet med fordonsmålvakter. Tyvärr visar det sig att lagändringarna har haft mycket begränsad effekt. Det är uppenbart att lagstiftningen om fordonsmålvakter behöver skärpas ytterligare inom de ramar som uppställs av egendomsskyddet i Europakonventionen och regeringsformen. Jag anser att flera olika möjligheter bör utredas, t.ex. att utöka kommunernas befogenheter att flytta målvakternas fordon även om de är korrekt parkerade. Samarbetet mellan de drabbade kommunerna och Kronofogdemyndigheten kan fördjupas ytterligare. Som en ytterligare åtgärd kan också övervägas att en person med omfattande fordonsrelaterade skulder inte ska kunna godkännas som registrerad ägare till nya fordon innan de gamla skulderna åtgärdats.

Som redovisats ovan har en utredare fått i uppdrag att se över lagstiftningen om flytt av fordon i vissa fall. Utredaren ska även överväga om polisen bör ges utökade befogenheter och om det går att begränsa antalet fordon en person kan äga. Vi anser att detta initiativ är ett steg i rätt riktning. Mot bakgrund av det pågående arbetet har jag valt att inte lämna någon reservation till förmån för motion 2019/20:2794 (L) yrkandena 18 och 19. Jag kommer dock att noga följa det fortsatta arbetet med frågorna och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 8 (M, SD, C, KD)

Cecilie Tenfjord Toftby (M), Martina Johansson (C), Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M), John Weinerhall (M), Mikael Oscarsson (KD), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för våra respektive partier i motsvarande frågor i betänkande 2018/19:CU6. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:68 av Hampus Hagman (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra regelverket för distansutmätning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:203 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunna stoppa bilmålvaktsbilar under färd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa antalet bilar man kan äga utan särskild prövning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att tvångsskriva ägarskap på brukare av bilar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säker identifiering av personers identitet vid ägarbyte av bil och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:283 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att huvudregeln för betalningsplanens längd vid skuldsanering för privatpersoner minskas från fem till tre år med två betalningsfria månader och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuldsättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en barnkonsekvensanalys och lämnas förslag som förbättrar situationen för alla de barn och unga som lever i familjer med överskuldsättning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:503 av Jonny Cato (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på utökad kontroll av identitetshandlingar vid begäran om personlig konkurs och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tingsrätterna ska få i uppdrag att vid ansökan om personlig konkurs kontrollera om det finns polisanmälan om kapad identitet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:638 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om initiativ för en mer rättssäker trafikförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:655 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att göra hemförsäkringen obligatorisk för boende i flerfamiljshus och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:694 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram ett lagförslag som gör att fordon med p-böter hos Kronofogdemyndigheten inte får besiktigas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:910 av Ola Johansson och Linda Ylivainio (båda C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidigt påbörja en skuldsanering av spelrelaterade skulder och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1164 av John Weinerhall och Viktor Wärnick (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur s.k. målvakter kan förbjudas att handla med fordon och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur fordon ägda av målvakter kan förses med körförbud och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begära en översyn om hur fordonsägarbyten kan ske utan postförsändelser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1223 av Anders Österberg (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en hemförsäkring för den som bor i allmännyttan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:1317 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konkursanmälningar av företag måste föregås av en kontakt med den rättmätiga ägaren innan tingsrätten offentliggör dessa uppgifter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:1399 av Pia Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över begreppet särskilda skäl i kontraheringsprincipen vad gäller riktlinjerna för prematura barn och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1476 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en obligatorisk reseförsäkring som täcker kostnader för sjuktransporter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1685 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida lagstiftningen bör eller kan justeras för att underlätta enskilda försäkringstagares förståelse och/eller villkor avseende tecknade fullvärdesförsäkringar av egendom och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1686 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förfallna fakturor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1769 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kriminalisering av bruket av fordonsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2189 av Thomas Morell (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ekonomiskt skydd för tredje part i kunskapskrävande verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2208 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ömsesidigt erkännande av beslut om skuldsanering i Norden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera en process för att uppmuntra våra grannländer att fatta beslut om ömsesidigt erkännande vid skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbehållsbelopp för umgängesförälder vid löneutmätning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhindra att den som har statliga fordonsrelaterade skulder blir ägare till fler fordon och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för Kronofogdemyndigheten att ta över ägandeskapet i de fall den som är förbjuden att äga fler fordon ändå försöker registrera sig som ägare till nya fordon och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge polisen ökade befogenheter att omhänderta skuldtvunga fordon och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man bättre kan arbeta förebyggande gällande bilägarskap och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den drabbade markägaren aldrig ska belastas med kostnader till följd av olagliga bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägaren ska få alla kostnader till följd av olagliga bosättningar ersatta och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägare ska ha rätt till ersättning för inkomstbortfall till följd av olagliga bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besittningsrätt inte ska kunna återopas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ingripa snabbt när barn är inblandade och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur brott mot allemansrätten bättre kan bekämpas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2255 av Sten Bergheden (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om en myndighet på grund av sin försumlighet bryter mot gällande tids- och handläggningslagar gör att ett företag förlorar pengar eller drabbas av annan skada ska myndigheten vara skyldig att ersätta företaget och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2523 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur antalet fordon kan begränsas för personer i syfte att motverka bilmålvakter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2526 av Maria Malmer Stenergard och Jessika Roswall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om distansutmätning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2752 av Lina Nordquist (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur myndigheter kan få bättre förutsättningar att forsla bort övergivna bilar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om ett fordon som framförs falskskyltat eller med körförbud bör kunna beslagtas eller förverkas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om personer som tidigare grovt misskött sitt ägarskap ska kunna förhindras att äga en bil och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2775 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en person med samordningsnummer endast ska få äga max en bil i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2794 av Johan Pehrson m.fl. (L):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt lagstiftning om fordonsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fullständig översyn av lagen respektive förordningen om flyttning av fordon i vissa fall och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2809 av Mikael Oscarsson (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör stärka kontrollen av id-uppgifter från Transportstyrelsen till Skatteverket vid utländska bilköp för att stoppa bilmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör begränsa antalet bilar som får registreras på ett samordningsnummer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2832 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att distansutmätning ska kunna användas i fler fall för att stoppa livsstilskriminella och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2835 av Fredrik Schulte (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skadeståndsbeloppen för ideella skador och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2866 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hindra kriminella från att skaffa sig anonyma fordon och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra systemet för registrering av fordonsägare säkrare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att spärra bilägare med stora fordonsskulder från möjligheten att köpa och sälja bilar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge polisen eller Transportstyrelsen rätt att kontrollera ägaren till ett fordon som misstänks ha felaktiga ägaruppgifter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3063 av Johan Forssell m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att distansutmätning ska kunna ske i betydligt fler fall än vad som går i dag och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3080 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera lagen om företagsrekonstruktion och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3082 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra budget- och skuldrådgivningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka stödet från det offentliga för att förbättra skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3149 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ytterligare konsumentvägledning kan ges för att stötta grupper som tenderar att hamna i skuldfällor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3191 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om maxgräns för antalet fordon en person kan äga och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slutlig preskriptionstid och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att evighetsgäldenärers skuldsanering bör kortas till tre år och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på säkrare identifiering vid personlig konkurs och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att befria markägare från kostnadsansvar vid skadegörelse från bosättare och i samband med avhysningar och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att endast genomföra en proportionalitetsbedömning vid verkställande av en avhysning och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tidsfrist om fem dagar före ett avlägsnande och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3339 av Mikael Strandman (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en begränsning av det antal personbilar som en privatperson får inneha i de fall privatpersonen redan innehar en eller flera personbilar med fordonsrelaterade skulder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3347 av Thomas Morell m.fl. (SD):

60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda problematiken med bilmålvakter och tillkännager detta för regeringen.